

zoom

U.V.

verschijnt
3-maandelijks
Afgiftekantoor:
Antwerpen X
P 209 267

Milieunieuws uit je provincie april | mei | juni 2019

De mees als natuurlijke vijand van de eikenprocessierups

Provincie
Antwerpen

zOOM vind je ook op het internet:
www.provincieantwerpen.be. (geef in de zoekbalk het woord ‘zOOM’ in). Klik op de titel of de ‘meer info’ van een artikel (indien onderlijnd) om op meer informatieve pagina’s terecht te komen.

zOOM gaat digitaal!
Zorg ervoor dat je geen enkele editie mist en abonneer je snel op de nieuwe, digitale zOOM. Surf naar www.provincieantwerpen.be
🔗 zOOM en vul het inschrijvingsformulier in. Ontvang je de digitale versie van zOOM al? Dan is dit niet meer nodig.

Wijzigingen doorgeven?
Je kunt alle wijzigingen aan bestaande abonnementen doorgeven op: leefmilieu@provincieantwerpen.be of T 03 240 57 19.

Colofon
zOOM is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen:
Cathy Berx, gouverneur-voorzitter, Luk Lemmens, Kathleen Helsen, Jan De Haes, Ludwig Caluwé, leden en Danny Toelen, provinciegriffier.
Jaargang 9, nummer 2 (april, mei, juni 2019)

Fotografie zOOM 2019/2:
Coverbeeld: Mees © Pixabay
pagina 8, beeld fort: © Willy Verbruggen
pagina 18: © Rembrandt De Vlaeminck
Resterende afbeeldingen © Provincie Antwerpen

Redactieraad
Duan Gatto (dienst Vrijetijds- en Landschapsbeleving)
Evelien Aerts (dienst Landbouw- en Plattelandsbeleid)
Eva D’haenens (Arbortetum Kalmthout)
Gerd Goris (PIME)
Hilde Gielen (dienst Integraal Waterbeleid)
Lieve Stoops (Groendomeinen regio Mechelen)
Martine Verhelst (dienst Omgevingsvergunning)
Nancy Wouters (Groendomeinen regio Kempen)
Peter Verdyck (Groendomeinen regio Antwerpen)
Sarah Wouters (Groendomeinen regio Mechelen)
Vera Nelen (Provinciaal Instituut voor Hygiëne)

Hoofd- en eindredactie
Marijke Aps

Vormgeving
Communicatiedienst

Oplage
1200 exemplaren

Verantwoordelijke uitgever
Hilde Van Look, departementshoofd departement Leefmilieu

Inhoud

Voorwoord

3

Provincie investeert fors in de vallei van de Grote Struisbeek

4

Nieuws uit het departement

Op zoek naar stilte in de fortengordel

8

Bekendmaking winnende gemeente klimaatstrijd

9

Zoerselse basisscholen zeggen nee tegen CO₂

10

Nieuw rapport bundelt klimaatcijfers per gemeente

12

7,8/10 voor onze regiowerking!

12

Terra Nova.

13

Nieuw pompstation en extra waterberging voor Zwijndrechtse Zwaluwbeek

14

Eikenprocessierups: meer rupsen, een betere aanpak

15

PIME pakt uit met een vernieuwde heide-excursie

16

Verslag van de ANKONA-ontmoetingsdag

18

Vernieuwde excursie Kesselse Heide (PIME)

19-20

p 10

p 19

p 5

zOOM krijgt een nieuw kledje!

Eind vorig jaar hielden we een enquête over zOOM, het magazine kreeg goede cijfers maar mag wel eens opgefrist worden. zOOM krijgt daarom een nieuw, digitaal kledje en een nieuwe naam!

Mis geen enkele editie en abonneer je snel op ons nieuwe, digitale milieumagazine. Surf naar www.provincieantwerpen.be 🔗 zOOM en vul het inschrijvingsformulier in.

Laat ook zeker een suggestie achter voor een nieuwe naam!

Alle resultaten van de enquête lees je op pagina 7.

Beste lezer,

Het klimaat is een actueel thema dat de laatste maanden weer hoog op de agenda staat. Als provincie werken we al jaren aan een beter klimaat, en ook in de toekomst blijven we investeren in deze topprioriteit. Zo stimuleerden we gemeenten en burgers om hun voetafdruk te verkleinen door deel te nemen aan de ‘Klimaatstrijd’ en bieden we gemeenten een klimaatrapport op maat aan.

Ook leerkrachten en scholieren kunnen hun steentje bijdragen voor een betere leefomgeving. Zo volgden de leerlingen van zes Zoerselse basisscholen samen met MOS het bewustwordingstraject ‘Klimaatbende’ en kunnen avontuurlijke leerlingen terecht bij het PIME voor een vernieuwde heide-excursie.

We durven ook vooruit te kijken en bereiden ons voor op het veranderende klimaat. Daarom investeren we in ruimte voor water. We zoomen in op een overzicht van de genomen en geplande ingrepen aan de vallei van de Grote Struisbeek. En we vertellen je over het nieuwe pompstation aan de Zwijndrechtse Zwaluwbeek.

Zelfs bij de bestrijding van de eikenprocessierups, die vorig jaar een echte plaag vormde in onze provincie, zoeken we naar de meest milieuvriendelijke en biologische manier. Hiervoor werken we een aanvraag uit voor een Europees project dat de natuurlijke vijanden van de rups wil inschakelen.

En ook zOOM wordt een pak klimaatvriendelijker: de printversie verdwijnt en we kiezen voluit voor een digitaal magazine. Ontvang je nog een gedrukt exemplaar? Schrijf je dan snel in voor de digitale versie zodat je geen enkele editie mist.

Geniet van het voorjaar, neem zeker een kijkje in het activiteitenaanbod van Terra Nova en onze groendomeinen.

Namens de deputatie,

Jan De Haes, gedeputeerde bevoegd voor Milieu en Natuur, Waterbeleid, Toerisme, Recreatie- en groendomeinen

Provincie investeert fors in de vallei van de Grote Struisbeek

De Grote Struisbeek (ook Benedenvliet genoemd) is een lange waterloop die in de gemeente Rumst ontspringt en na heel wat omwegen en bochtenwerk in de Schelde uitmondt. Belangrijke zijlopen zijn de Edegemse beek en de Kleine Struisbeek. Deze drie beken doorkruisen maar liefst zeven gemeenten: Hemiksem, Schelle, Aartselaar, Antwerpen (Wilrijk), Edegem, Kontich en Rumst. Het valleigebied is ecologisch waardevol voor plant en dier, maar heeft ook (voor de mens) minder aangename aspecten...

Want met de regelmaat van de klok is het zover: wateroverlast op verschillende plaatsen. Bewoners van de wijk Neerland in Wilrijk, de Pierstraat en Keizershoek in Kontich, de leerlingen van het Sint-Ritacollege in Kontich, de bedrijven van Terbekehof, en ook de inwoners van Hemiksem en Schelle: ze weten allen zeer goed waarover het gaat. Maar ook naast deze specifieke probleemzones is de vallei gevoelig voor overstromingen. Niet enkel door overtollig water uit de waterloop, ook felle regen kan lokaal tot wateroverlast leiden.

Om het hoofd te bieden aan deze problematiek, steken de verschillende waterbeheerders in het stroomgebied, onder coördinatie van het bekkensecretariaat, regelmatig de koppen bij elkaar. Ze werken samen en nemen tal van maatregelen die de schade door wateroverlast zullen doen afnemen. De projecten passen bovendien binnen de doelstellingen van het strategisch open ruimte project 'Beleefbare Open ruimte in de Antwerpse Zuidrand'. Een aantal projecten zijn al klaar, andere naderen de voltooiing of zijn al de idee-fase voorbij. Hieronder werpen we een blik op de provinciale projecten:

Afgewerkt 2018: Kleine Struisbeek – perceel afwaarts Doornstraat (Wilrijk)

Afwaarts de Doornstraat in Wilrijk kreeg de Kleine Struisbeek in het najaar van 2018 een nieuwe meander met flauwe oevers. De waterloop maakt nu een grote bocht, in plaats van een rechte hoek en een rechte bedding. Tegelijk werden er wel 150 vrachtwagens aan grond afgegraven om meer ruimte voor water te creëren. Hoewel de beschikbare oppervlakte eerder beperkt was, werd het maximale nagestreefd. De Kleine Struisbeek heeft nu een natuurlijker verloop, kan meer water bergen en biedt meer levensruimte voor planten en dieren. Vanop het naastgelegen Geitepad kan je het resultaat bewonderen.

Gepland 2020: Kleine Struisbeek – signaalgebied Kleine Doornstraat (Wilrijk)

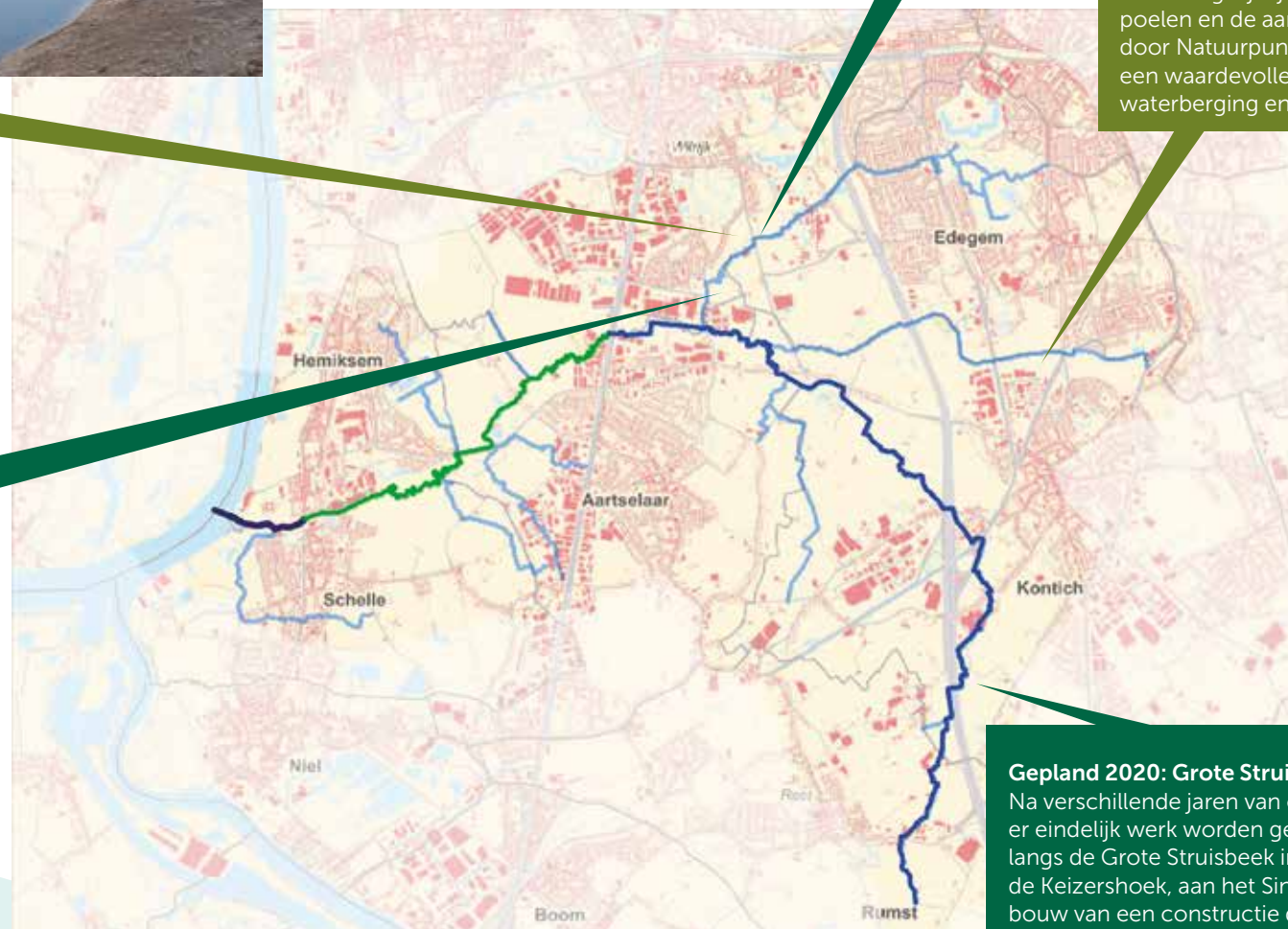
Ter hoogte van de Kleine Doornstraat in Wilrijk en de Dijkstraat in Aartselaar stroomt de Kleine Struisbeek doorheen een koker onder de rijweg. Aan de ingang daarvan overstroomt regelmatig een deel van de naastgelegen akker. Atlas Copco is de eigenaar van dat perceel, en wil het gebruiken om het bedrijf uit te breiden. Na verschillende onderhandelingen bereikten de Dienst Integraal Waterbeleid en Atlas Copco een compromis voor dit terrein. Het overstromingsgevoelige deel blijft behouden en wordt ingericht voor extra waterbuffering. Zo wordt er een mooi evenwicht gevonden tussen waterberging en industriële activiteiten.

Gepland: Kleine Struisbeek – signaalgebied opwaarts Doornstraat (Wilrijk)

Opwaarts de Doornstraat in Wilrijk bevindt zich het signaalgebied "Universiteit Antwerpen". In theorie kan de universiteit deze zone gebruiken om uit te breiden. Ware het niet dat de weilanden hier regelmatig blank staan. Daarom besliste de Vlaamse Regering om het gebied als signaalgebied af te bakenen (meer info op www.signaalgebieden.be). Het is de bedoeling om hier een overstromingsgebied in te richten, waar extra water gebufferd kan worden. Wanneer het gebied operationeel is, zal er ter hoogte van de Dijkstraat minder kans op wateroverlast zijn.

Afgewerkt 2019: Edegemse beek – waterberging bij Veldkant (Edegem)

Ten westen van de N171/Boniverlei kocht Natuurpunt een groot weiland aan. Ideaal voor een mooie natuurbestemming, maar ook geschikt als bijkomende bufferruimte voor water. In de winter van 2018 – 2019 werden de werken afgerond: dankzij een grote afgraving kan er nu veel meer water vanuit de Edegemse beek geborgen worden. Door de gelijktijdige aanleg van poelen en de aanplant van bomen door Natuurpunt, krijgen we een waardevolle combinatie van waterberging en ecologie.

Hier komt het overstromingsgebied Rijkerooistraat langs de E19

Gepland 2020: Grote Struisbeek - overstromingsgebied Rijkerooistraat (Kontich)

Na verschillende jaren van onzekerheid door problemen bij de grondverwerving, kan er eindelijk werk worden gemaakt van het overstromingsgebied aan de Rijkerooistraat langs de Grote Struisbeek in Kontich. Dit gebied moet het risico op wateroverlast aan de Keizershoek, aan het Sint-Ritacollege en aan de Pierstraat verminderen. Door de bouw van een constructie die maar een beperkte hoeveelheid water doorlaat, zal het overstromingsgebied bij veel neerslag volstromen. Het teveel aan water kan dan nadien vertraagd wegvloeien.

In de vallei van de Grote Struisbeek werken ook de Vlaamse overheid en de gemeenten aan een efficiënt waterbeheer. Voor het signaalgebied Ijsselaar wordt een gewestelijk RUP (Ruimtelijk Uitvoeringsplan) opgemaakt. Zo blijft dit overstroomingsgevoelige gebied van bebouwing gevrijwaard. VMM (Vlaamse Milieumaatschappij) zal afwaarts de A12 bijkomende berging creëren ter hoogte van de golf Cleydaal en kijkt erop toe dat de nodige buffering in het industrieterrein Terbekehof voorzien wordt. Gemeente Kontich zal, in uitvoering van haar hemelwaterplan, de afwatering van het openruimtegebied tussen de Expressweg en de E19 in betere banen leiden. En gemeente Aartselaar trekt de kaart van buffering ter hoogte van de Kleistraat en het aanpalend sportcomplex.

Voor dit gebied is een RUP in opmaak. Het beeld toont aan dat hier best niet meer gebouwd wordt.

Meer info?

Dienst Integraal Waterbeleid
Jan Ronsyn – projectverantwoordelijke
T 03 240 58 03
jan.ronsyn@provincieantwerpen.be

Klimaat, natuur, milieu, waterlopen en landschap

Nieuws uit het departement

Dit is wat de provincie bereikte en stimuleerde in 2018

Als creatieve en vooruitstrevende overheid boetsen we een leefbare toekomst voor iedereen, en dat motiveert onze dagelijkse inspanningen. Kijk eens door je raam of in je straat en verbaas je hoeveel we doen in je streek. Of neem de online weg naar dit digitale fotoboek van 2018. Samen met andere overheden, natuur- en milieuverenigingen, scholen, bedrijven en onderzoeksinstellingen timmeren alle diensten van het departement Leefmilieu aan een gezonde, aangename en klimaatbestendige provincie Antwerpen.

Het jaarverslag is te bekijken via publicaties.provincieantwerpen.be/leefmilieu2018

De zOOM-enquête: 125 bomen voor een nieuw bos!

Een nieuwe zOOM, een nieuwe naam

Mis geen enkele editie en abonneer je snel op ons nieuwe, digitale milieumagazine. Surf naar www.provincieantwerpen.be en vul het inschrijvingsformulier in. Ontvang je de digitale versie van zOOM al? Dan is dit niet meer nodig.

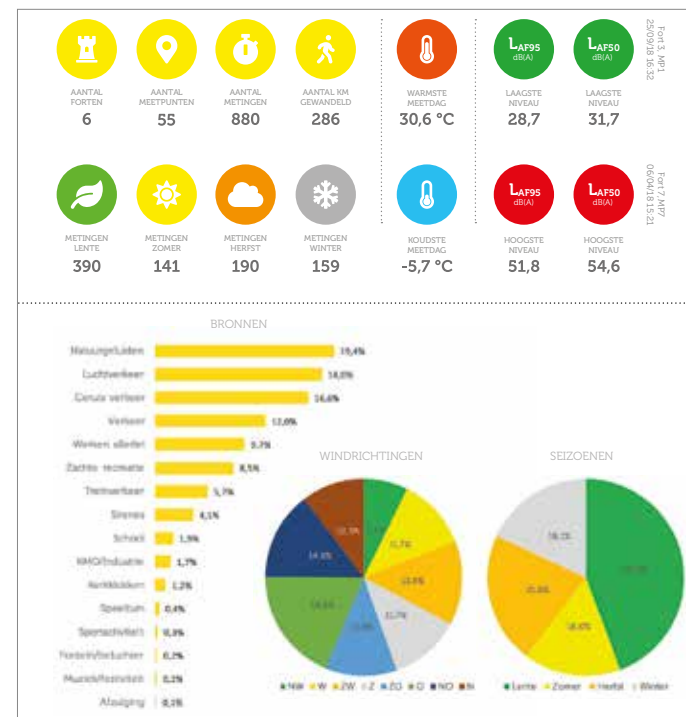
Ideeën voor een nieuwe naam? Tot vrijdag 03/05 kan je via de link hierboven al je originele, gekke of grappige suggesties doorgeven!

De arbeidersploeg aan het werk met de jonge boompjes

Eind vorig jaar hielden we een grote zOOM-enquête, en wat bleek? zOOM doet het goed en wordt graag gelezen, al is het magazine wel aan wat vernieuwing toe. Enkele resultaten op een rijtje:

- 125 personen namen deel aan de enquête
- 31% van de deelnemers is tussen 36 en 45 jaar oud
- Meeste zOOM-lezers (75%) kennen het magazine van het werk
- zOOM krijgt een algemene tevredenheid van 7/10, waarbij de afbeeldingen het best scoren en de naam het minst goed (**Ideeën voor een nieuwe naam? Geef ze door via het inschrijvingsformulier op onze website!**)
- 66% van de lezers kijkt erg (of een beetje) uit naar de volgende editie van zOOM
- 70% verkiest meer variatie in korte en lange artikels

We gaan hiermee aan de slag om een vernieuwde zOOM te maken: een milieuvriendelijke, digitale zOOM. Ook de enquête zelf bleek trouwens milieuvriendelijk. We beloofden om voor elke deelname een boom te planten. Belofte maakt schuld, eind februari gingen de eerste boompjes van het zOOM-bos de grond in (zie de foto hiernaast). Bedankt aan alle deelnemers voor hun tijd en hun bijdrage aan een duurzame en klimaatvriendelijke leefomgeving!

Volg de klimaatprojecten van Provincie Antwerpen ook online:
www.provincieantwerpen.be klimaat - www.facebook.com/groups/deklimaatstrijd/

Zoerselse basisscholen zeggen **nee** tegen CO₂

Zes basisscholen uit Zoersel gingen de uitdaging aan; ze willen minder CO₂ uitstoten om zo de klimaatverandering te beperken. Ze stapten daarom samen in de Klimaatbende, een klimaattraject van MOS. Samen met Els Beeckx, medewerker van de gemeente Zoersel, werkt MOS dit traject uit op maat voor de Zoerselse scholen.

Klimaatbende van Zoersel

Zes basisscholen stapten mee in het project: Vrije Basisschool Sint-Elisabeth, GO! Basisschool Klim-Op, Gemeentelijke Basisschool Beuk & Noot, Gemeentelijke Basisschool Pierenbos, Vrije Basisschool Sint-Antonius en Gemeentelijke Basisschool De Kiekeboes. Tien klassen, uit voornamelijk het vijfde leerjaar, zijn de trekkersklassen.

Leerlingen van de klas van meester Wim Scheirs van GBS Beuk & Noot gingen aan de slag met de MOS-energiekoffer om hun energieverbruik te meten

Deze trekkersklassen ontvingen half oktober een mysterieuze uitnodiging met een datum en plaats, maar geen onderwerp. Het werd de startdag van de Klimaatbende. Alle leerlingen uit de trekkersklassen kwamen op 25 oktober 2018 samen in de sporthal. De burgemeester had voor hen een dringende vraag: "De aarde warmt op en heeft hulp nodig van de Klimaatbendes! Bewijs dat jullie een volwaardig lid zijn van de bende

door vijf opdrachten te volbrengen." De eerste opdracht volgde al snel. De trekkersklassen moesten een bendenaam en een logo voor hun school verzinnen. Als tweede opdracht moesten ze, met behulp van de MOS-energiekoffer, op zoek naar klimaatpestkoppen op school. Dit zijn onder andere de toestellen die veel energie verbruiken, ook wanneer ze niet aan staan. Bij de derde opdracht gingen de leerlingen de uitdaging aan

om een ijsblok zo traag mogelijk te laten smelten, een leuke manier om ook wat meer te leren over isolatie. De vierde en vijfde opdracht volgen in de loop van dit schooljaar. De leerlingen van de derde graad krijgen nog een workshop van Djapo met als thema palmolie of de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, afgekort SDG's. Met de afgevaardigden van de trekkersklassen is een internationale klimaattop gepland onder leiding van WWF.

Ook de leerkrachten zaten niet stil. Zij kregen midden oktober meer uitleg over de klimaatverandering door Pieter Boussemaere, schrijver van het boek: 'Eerste hulp bij Klimaatverwarring'. Eind oktober was het ook de beurt aan de kleuterjuffen, zij volgden een nascholing over klimaat in de kleuterklas.

Het klimaattraject van de Klimaatbende krijgt op het einde van het schooljaar nog een mooie afsluiter. Dan organiseren de scholen een groot bende-feest en een klimaatmars.

ZOERSEL

Logo van de Zoerselse Klimaatbendes

Wat is MOS?

MOS is een programma van de Vlaamse overheid, de vijf Vlaamse provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. MOS helpt om van de school een milieuvriendelijke en duurzame leer- en leefomgeving te maken, samen met de leerlingen, het schoolteam en het netwerk van de school.

De MOS-begeleiders bieden begeleiding op maat van de school en organiseren vormingen en netwerkmomenten.

Meer informatie over MOS provincie Antwerpen vind je op www.provincieantwerpen.be of 'MOS'.

Meer info?

Voor meer informatie over de Klimaatbendes in de provincie Antwerpen kun je terecht bij MOS-begeleider Katrien Hoeylaerts: katrien.hoeylaerts@provincieantwerpen.be of T 015 30 61 27. Voor meer informatie over de Klimaatbende in Zoersel kun je terecht bij Els Beeckx: Els.Beeckx@zoersel.be. www.provincieantwerpen.be of 'MOS'

Wat zijn Klimaatbendes?

De Klimaatbende is een klimaattraject van MOS voor alle gemeenten en hun basisscholen in Vlaanderen. Tijdens dit traject proberen de gemeenten en de basisscholen hun CO₂-uitstoot te verminderen en zich bewust te worden van hun energieverbruik. Eerst worden de leerkrachten ingelicht over de klimaatverandering en wat ze eraan kunnen doen door middel van lezingen, workshops en infovergaderingen. Daarna volgen opdrachten voor de leerlingen. Het traject loopt over twee jaar.

Nieuw rapport bundelt klimaatcijfers per gemeente

Een tijdje geleden lanceerden de provincies de website provincies.incijfers.be. Deze online tool bundelt heel wat relevant cijfermateriaal voor gemeenten, onder andere gedetailleerde klimaatcijfers. Gemeenten kunnen hun energie- en klimaatbeleid vormgeven en monitoren op basis van deze cijfers. Of zelfs een kant- en klaar klimaatrapport opvragen.

Het klimaatrapport bundelt de belangrijkste gegevens op vlak van mitigatie, het verminderen van de broeikasgasuitstoot. Het bevat gegevens over de CO₂-uitstoot per sector, het energieverbruik van huishoudens, renovatiepremies, mobiliteit, de productie van hernieuwbare energie op het grondgebied ... Zo krijgen gemeenten inzicht in de maatregelen die het meeste effect hebben en waar eventueel extra acties nodig zijn. Via kaarten en grafieken wordt jouw gemeente vergeleken met andere gemeenten in de provincie of met de gemiddelden voor Vlaanderen.

Vragen over het klimaatrapport? Mail naar klimaat@provincieantwerpen.be
Meer info? Surf naar www.provincies.incijfers.be

7,8/10

voor onze regiowerking!

In het najaar van 2018 hield het team regiowerking een tevredenheidsenquête bij haar gemeenten. De enquête werd verstuurd naar 158 mailadressen en telde 50 deelnemers. Het doel: nog beter inspelen op de noden en wensen van gemeenten en de werking verder verfijnen. Een overzicht van enkele opvallende cijfers en resultaten:

- De regiowerking kreeg een algemeen tevredenheidscijfer van 7,8/10. Ervarings- en kennisuitwisseling spant daarbij de kroon.
- 68% van de deelnemende gemeenten deed reeds een beroep op de regiowerking voor een loketvraag. Voor rondvragen (waarbij gepolst wordt naar ervaringen van andere gemeenten) is dit 62%.
- De deelnemende gemeenten zijn eensluidend positief over de meerwaarde van studiedagen en vormingen van de provincie.
- Een werkpuntje: 33% van de deelnemers – voornamelijk milieuambtenaren – gaf aan het klimaat aanbod onvoldoende te kennen. Bij duurzaamheidsambtenaren is het aanbod wel voldoende gekend.

Team regiowerking

Het ondersteunen van gemeenten en steden is één van de kerntaken van de provincie Antwerpen. Daarom werd ruim 25 jaar geleden het team regiowerking opgericht. De focus evolueerde door de jaren heen van milieutechnische ondersteuning naar meer beleidsgerichte ondersteuning. De regiowerking is het eerste aanspreekpunt voor de gemeentelijke milieu- en duurzaamheidsambtenaren en mandatarissen leefmilieu.

Op de vraag 'Vind je de studiedagen en vormingen van de provincie een meerwaarde?' antwoordden alle deelnemers 'ja'

Terra Nova 2019 Het avontuur lonkt!

De provincie Antwerpen organiseert deze zomer een heleboel bijzondere activiteiten voor het hele gezin. Je kan simpelweg en eenvoudig genieten in het groen en gaan wandelen met een ezel door het wandelgebied de Merode. Of wat dacht je van een uitdagende wandeling van De Averegten naar het domein Hertberg langs trage wegen en knooppunten? Onderweg kan je smullen van een lekkere picknick. Voor wie het nog een tikkeltje avontuurlijker mag, zijn er de verschillende expedities voor papa's, mama's en hun kroost.

Overnachten op speciale plekjes

Dankzij Terra Nova kan je op de leukste plekken overnachten! Wil je helemaal onthaasten en heerlijk wegdromen tussen de bomen? Kom dan eens kamperen of 'cocoonen' in het Arboretum Kalmthout, of 'pitkamperen' in de Notelaer in Hingene. 's Ochtens word je zalig wakker met het gefluit van de vogeltjes. Dat het Zilvermeer niet alleen drukte is, zal je merken in de oevernachtshutten. Die formule is ideaal voor families en vriendengroepen: een beetje zwemmen, luieren op het strand, boekjes lezen in de hangmatten, een BBQ en een kampvuur, ... Het kan allemaal. Een culturele en sportieve uitdaging kan je dan weer aangaan in het Kasteel d'Ursel. Samen met je kinderen sla je je tent op op het domein van het kasteel en reis je terug naar de tijd van Napoleon.

Het volledige programma vind je vanaf begin mei op www.terrannova.be.

De zomer belooft weer geweldig te worden!

Provincie pompt geld in nieuw pompstation en extra waterberging voor Zwijndrechtse Zwaluwbeek

Nieuwe pompconstructie aan de monding

Verbrede bedding van de waterloop

Sinds begin dit jaar prijkt er aan de monding van de Zwaluwbeek in Zwijndrecht een nagelnieuw pompstation. Bij hevige regenval kunnen hier voortaan 3 pompen ieder 1000 liter water per seconde in de Schelde overpompen. Daarnaast realiseerde de provincie ook bijkomende ruimte voor waterberging. Concreet kan er door de ingrepen 8000 m³ extra water gebufferd worden. Hoe? Door de bedding van de waterloop te verbreden en 170 meter aan overwelvingen (inbuizingen van de waterloop) open te breken. Aannemer Van Raak voerde de werken met een kostenplaatje van 2 400 000 euro uit.

Al jaren wateroverlast

Enkele jaren geleden werd het studie bureau Technum aangesteld om maatregelen uit te werken voor wateroverlast ter hoogte van de Zwaluwbeek. Zo vervingen we eerder op het militair domein het bestaande vuilrooster op de waterloop. Daarnaast braken we te kleine overwelvingen onder de Kruibeeksesteenweg uit, en vervingen we ze door exemplaren met een grotere diameter.

Wateroverlast is in deze regio jammer genoeg geen vreemd begrip. Bij hevige regenval geeft de Zwaluwbeek (ook nog

Kruibeekse Scheibek genoemd) de laatste jaren regelmatig problemen ter hoogte van de Kruibeeksesteenweg en de Krijgsbaan. In dat geval komen zowel het kruispunt van deze beide wegen, als achtertuinen en bergingen van de huizen gelegen aan de Krijgsbaan onder water te staan.

Er zijn meerdere redenen waarom de waterloop hier buiten haar oevers treedt. Het feit dat de Schelde een getijdenrivier is en de kleigrond niet waterdoorlatend is, zijn er enkele van. Een toename van de verharde oppervlakte (bouw serres, nieuw gevangeniscomplex, uitbreiding KMO-zones ...) doet er uiteraard ook geen goed aan.

Meer info?

Dienst Integraal Waterbeleid
Rudi Vasseur – projectverantwoordelijke
T 03 240 64 90
Rudi.vasseur@provincieantwerpen.be

Eikenprocessierups: meer rupsen, een betere aanpak

2018 was een piekjaar voor de eikenprocessierups. Spelende jeugd, festivalgangers, fietsers, honden ... ondervonden aan den lijve de vervelende gevolgen van contact met de rupsen. De provincie zoekt naar alternatieve, biologische manieren om te bestrijden.

Om de verspreiding van de rupsen in kaart te brengen, ontwierp de provincie een interactieve eikenprocessierupsenkaart. De kaart is een echt succes, vorig jaar werden 1878 meldingen en bestrijdingen ingevoerd door gemeenten en andere bestrijders. 336 burgers hielpen mee de kaart te actualiseren door nesten in te geven via de app. Zo krijgt de provincie een duidelijk beeld van de verspreiding (zie de kaart rechts) en kan ze beter de bestrijding begeleiden.

Kevers en mezen helpen bij de bestrijding

De provincie begeleidt reeds 25 jaar de bestrijding bij gemeenten, aannemers, brandweer. Zij is steeds op zoek naar de meest ecologische manier van bestrijding waarbij de impact tot een minimum beperkt wordt en de biodiversiteit behouden blijft. Om die reden is het niet meer ecologisch verantwoord om

grootschalig te bestrijden, zelfs niet met biologische bestrijdingsmiddelen. Deze middelen doden immers ook vele andere insectensoorten en zijn dus nefast voor de biodiversiteit.

Dankzij de interactieve eikenprocessierupsenkaart worden geen bestrijdingen meer toegelaten in voor de natuur kwetsbare zones (leefgebied zeldzame vlinders, natuurgebieden, langs waardevolle waterlopen ...). Er kunnen ook geen bestrijdingen meer uitgevoerd worden voordat de hinder door de eikenprocessierups bewezen is. Zo wordt er vermeden dat er uit gewoonte langs fiets- en wandelwegen gespoten wordt.

De oplossing? We zetten de natuur in om de hinder van de rupsen te minimaliseren. In de natuur houden de vijanden het rupsenaantal onder een aanvaardbaar niveau. Zo bestaat er een kever die de poppen van de rupsen eet, en ook mezen vinden de jonge rupsen een lekkernij. Sommige sluipwespen en sluipvliegen hebben de rupsennesten nodig om zich voor te planten. Hun eitjes komen tot ontwikkeling in de eikenprocessierups.

Europees project voor natuurlijke bestrijding

De provincie werkt een aanvraag voor een Europees project uit (Life+project). In samenwerking met verschillende Nederlandse en Belgische partners willen we de (semi)natuur aantrekkelijk maken voor de natuurlijke vijand van de eikenprocessierups. We concentreren ons voornamelijk op natuur langs fiets- en wandelwegen, in de bebouwde kom, op publieke plaatsen ... Kortom, waar veel mensen komen. Een greep uit enkele doelen:

- We willen mezen aantrekken door nestkasten op te hangen. De kool- en

pimpelmees bevolkt vrij gemakkelijk nestkasten als de omgeving voedsel aanbiedt.

- We gaan bermen aantrekkelijk maken voor de sluipwesp en –vlieg. Hiervoor zoeken we uit wat deze dieren het meest nodig hebben in de berm: zijn dit nectarplanten of houtkanten als beschutting?
- De poppenrover wordt gezenderd en uitgezet op geschikte plaatsen.

De populatie van de eikenprocessierups wordt nauw opgevolgd om te kijken hoe ze reageert op deze testen. Hopelijk krijgen we Europese subsidies om deze milieuvriendelijke bestrijdingsalternatieven uit te testen en te optimaliseren. Een win-win situatie voor de beheerder en de natuur.

Meer info?

Interactieve eikenprocessierupsenkaart
www.geoloket.provincieantwerpen.be
App installeren? www.provincieantwerpen.be
🔍 eikenprocessierups

PIME pakt uit met een vernieuwde heide-excursie

Op 18 maart lanceerde PIME een vernieuwde applicatie voor leerlingen die de heide bezoeken. De eerste applicatie dateerde van 2013 en was aan vervanging toe. PIME koos TinQwise als partner in crime. Samen ontwikkelden ze de educatieve app Heide-eXPerts. De leerlingen zijn dan ook echte experts op het einde van de excursie.

Bomen kappen?! Dat doe je toch niet?!

Dat de heide een half-natuurlijk landschap is en daardoor enkel voorkomt door menselijk ingrijpen, weten weinigen. Daarnaast ontbreekt het veel leerlingen aan voeling met de heide. Maar het gaat ook verder dan dat. De heide is een voorbeeld om beheer van biotopen in het algemeen te duiden. Met de nieuwe

applicatie Heide-eXPerts spelen we hierop in. De onderzoeksvraag: **Is het behoud van de heide nodig voor mens en natuur?** staat centraal in de hele excursie.

Op excursie gaan moet niet altijd saai zijn!

De nieuwe applicatie is mooi vormgegeven, gebruiksvriendelijk ... een echte eyecatcher dus. De applicatie is niet louter informatief, ze zet aan tot actie en ervaringsleren door verschillende denk- en doe-opdrachten. De applicatie nodigt leerlingen uit om zelf op ontdekking te gaan en de heide ten volle te ervaren. Ze leren wat een bedreiging vormt voor de heide, hoe ze dit kunnen tegengaan en wat de meerwaarde van de heide is voor de mens en natuur.

Bovendien verwerkte TinQwise een spelelement in de applicatie. De leerlingen gaan in vier biotopen een uitdaging aan. Per biotoop volbrengen ze verschillende opdrachten waarin ze de planten, de dieren, de bodem en het water onderzoeken. Zo onderzoeken ze een bodemstaal en voeren ze een grondwaterpeiling uit, trekken ze foto's van de verschillende planten en dieren ... Allemaal opdrachten die hen voldoende kennis en vaardigheden geven om de onderzoeksvraag te beantwoorden. Na elke uitdaging komen de leerlingen te weten hoe ze scoorden op vlak van fauna en flora, bodem, water en beheer. Extra punten kunnen ze verdienen met bonusopdrachten. Als ultieme test krijgen ze de opdracht om in een kort filmpje een

eigen waardeoordeel te vormen over het behoud van de heide. Daarna kunnen ze zichzelf echte Heide-eXPerts noemen. De applicatie zorgt opnieuw voor een mooi verslag op het einde van de excursie dat per e-mail wordt doorgestuurd.

Als Heide-eXPert weten de leerlingen dat:

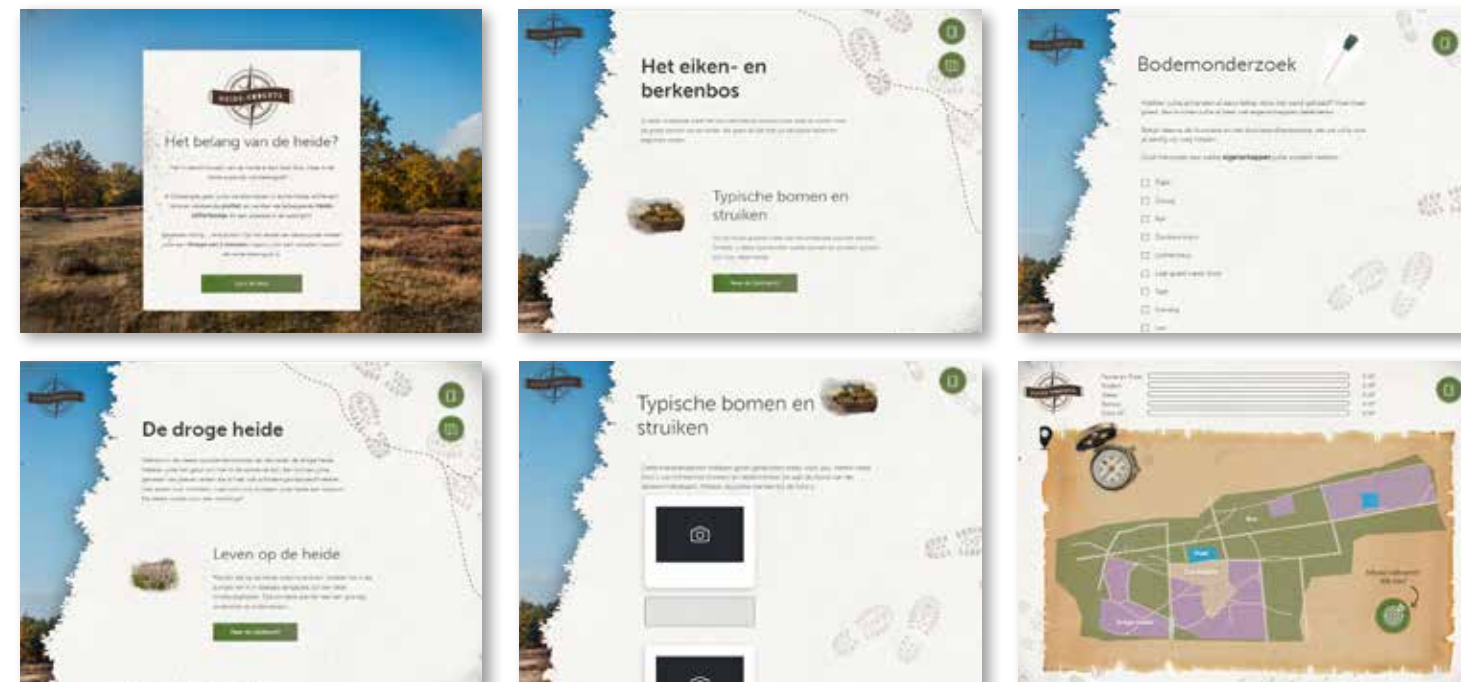
- **natuurbeheer** nodig is voor het behoud van bepaalde biotopen zoals heide.
- **behoud van verschillende biotopen**, zoals de heide, belangrijk is voor de **biodiversiteit**.
- de natuur **belangrijk is voor de mens** op verschillende vlakken: ontspanning, biodiversiteit, grondwater, luchtkwaliteit, ..

Praktisch

'Heide-eXPerts' is voor leerlingen van de tweede graad secundair onderwijs. Je kan de activiteit in 2019 nog boeken van 4 september tot 25 oktober via pime.reservatie@provincieantwerpen.be. Tijdig reserveren is de boodschap!

Meer info?

Heide-eXPerts
Fauve Lim
pime.reservatie@provincieantwerpen.be
T 015 30 61 29
www.provincieantwerpen.be PIME

Meer dan 300 natuurliefhebbers tijdens ANKONA-ontmoetingsdag

De jaarlijkse ontmoetingsdag van de Antwerpse Koepel van Natuurstudie was opnieuw een succes. Bijna 350 geïnteresseerde natuurliefhebbers genoten van een inspirerende dag vol boeiende onderwerpen en sprekers, interessante ontmoetingen en meer dan 10 verschillende infostands.

Zoals elk jaar stonden er in de voormiddag verschillende parallelle sessies op het programma, waarbij sprekers hun voorkeursessies konden bijwonen. De sessies werden opgedeeld in 3 thema's: 'Burgerwetenschap', 'Vrijwilligers in het veld' en 'Fuiken, cameravallen en dataloggers'. Rond de middag konden aanwezigen bijpraten tijdens een vegetarische lunch. Wie liever de rust opzoekt, vond die in een aparte zaal waar de film 'Loop van de Kleine Nete' van William Vandoninck werd gespeeld.

Na de middag volgden nog enkele voordrachten: 'Monitoring van het ecoduct 'De Munt' in Wuustwezel' door Jorg Lambrechts van Natuurpunt Studie en 'Resultaten van het vleermuisonderzoek in Herentals' door Kris Boers van de Vleermuizenwerkgroep bij Natuurpunt. Hans Van Dyck, professor Gedragsbiologie aan de UCL, sloot de dag passend af met de presentatie 'Hoe de stad biodiversiteit verandert, en omgekeerd. Wat doet verstedelijking met fauna, flora en mensen?'

Bedankt aan alle aanwezigen en aan de gemotiveerde sprekers voor hun bijdragen. Wij hopen dat iedereen er volgend jaar weer bij is!

Een tip: volg onze Facebookpagina en blijf zo op de hoogte van onze activiteiten.

Meer info?

Het volledige programma, de syllabus, enkele presentaties van sprekers en foto's van de dag kan je terugvinden op www.ankona.be
🔍 ontmoetingsdagen

Is het nu klimaatopwarming of klimaatverandering?

Het klimaatthema is niet weg te denken uit de kranten. Maar hoe zit de vork nu juist in de steel? En hoe breng je het klimaatverhaal op maat van jouw doelgroep? Een honderdtal leerkrachten, gidsen en educatoren leefden zich op donderdag 28 februari helemaal in het thema tijdens de netwerkdag 'Klaar voor het klimaat?!' op het provinciale praktijkbedrijf Hooibeekhoeve in Geel. De rollen werden voor één dag omgedraaid en de leerkrachten werden weer even leerling. Ze gingen zelf aan de slag met het educatief materiaal en leerden verschillende methodieken te gebruiken.

De ganse dag was gevuld met interactieve workshops. De deelnemers experimenteerden met onderzoek, speelden educatieve spelletjes of maakten een klimaatwandeling tussen de velden. Naast ideeën en lesmateriaal kregen de deelnemers ook veel tips mee om het klimaatverhaal op de juiste manier te benaderen. Eén van de belangrijkste tips: spreek van klimaatverandering in plaats van klimaatopwarming. De opwarming van de aarde betekent niet dat het overal warmer zal worden. Er spelen heel wat andere factoren mee zoals nieuwe regenvalpatronen en woestijnvorming.

Groenagenda provinciale domeinen

Arboretum Kalmthout ▶ Meer info en inschrijven: www.arboretumkalmthout.be 🔍 kalender

Japanse kerselaars

▶ Maandag 1 april tot en met woensdag 1 mei
De kerselaars bloeien! Volg de wolken van bloesems doorheen de arboretumtuin en ontdek de grote variatie aan Japanse kerselaars. De oudste bomen werden begin jaren 50 door Robert en Jelena De Belder aangeplant, vele nieuwe selecties introduceerden zij voor het eerst. In het Westen kent men kerselaars vooral als fruitbomen, in het Oosten zijn het sierbomen. In Japan gaat de eerste lentebloei gepaard met een spectaculair volksfeest.

Tai chi

▶ Vrijdag 3 mei tot en met vrijdag 25 oktober, 10.30 tot 12 uur
Verwen wekelijks je lichaam en geest met tai chi in de mooiste tuin van de regio. Beleef de seizoenen in alle rust bij de vijver en het bamboebos, of tussen sierkerselaars en monumentale bomen. Geen voorkennis nodig.

Paasspeurtocht

▶ Zaterdag 6 april tot maandag 22 april
De paasvakantie kondigt het begin van de lente aan en dan is de tuin op z'n paasbest. Dat zie je aan de eerste bloesems, de vrolijke madeliefjes in het gras en de eieren in de bomen. Eieren?! Jawel, de tuiniers hebben tussen de planten 99 kleurrijke afbeeldingen van paaseieren verstopt. Doe mee met de paasspeurtocht en verzamel zoveel mogelijk eieren op je speurkaart. Vind je ze allemaal? Dan ben je een uitstekende speurneus! Wie zoekt die vindt, en wordt beloond met een chocolade verrassing. Onderweg kun je kiekjes maken bij oude postkaarten, schaapjes tellen in de wei of een geel konijn knuffelen.

Plantendag voorjaar

▶ Zondag 14 april, 10 tot 17 uur
Op de oudste plantenbeurs van het land vind je zorgvuldig geselecteerde meesterkwekers en verzamelaars uit binnen- en buitenland die een ongekende variatie bieden van bijzondere, nieuwe en zeldzame tuinplanten. Elk zijn ze specialist binnen hun aangeboden sortiment. Tussen 11 en 16 uur zijn er elk uur gratis rondleidingen met gids, ze duren ongeveer één uur. Geef je aankopen gratis in bewaring in de plantencreche en maak een wandeling door de arboretumtuin, volop in lentebloesems. De plantendag is een niet te missen evenement voor elke bloem- en plantenliefhebber!

Groenagenda provinciale domeinen

Regio Antwerpen

► Meer info en inschrijven:

www.provincieantwerpen.be

📍 Rivierenhof kalender,

www.provincieantwerpen.be

📍 Vrieselhof kalender

Week van de Provinciedomeinen

► Hooikasteel Kinderboerderij Rivierenhof

► 14 t/m 17 april - 13 tot 17 uur

Wil je spelen en genieten van het boerenleven? Tegenover de Kinderboerderij Rivierenhof staat speciaal voor de Week van de Provinciedomeinen een hooikasteel opgesteld. Kinderen tot 12 jaar kunnen naar hartenlust op de hooibalen ravotten maar dienen vergezeld te zijn van een volwassene die een oogje in het zeil houdt. Je kan het hooikasteel ook combineren met een bezoekje aan de Kinderboerderij, de speeltuin naast het kasteel, de minigolf of het doolhof.

Tuinkriebels Vrieselhof - 9e editie!

► Zaterdag 4 mei & zondag 5 mei, 10 tot 18 uur

► Vrieselhof

Tuinkriebels staat voor planten, proeven en pure passie. Op deze plantenbeurs voor en door de ware tuinliefhebber vind je heel wat inspiratie. Vraag raad aan kenners, proef tuinoogsten en ambachtelijke brouwsels in het betoverend kader van het kasteeldomein Vrieselhof.

Rozenfeest

► Zondag 9 juni, 11 tot 18 uur

► Rivierenhof

De Rozentuin van het Rivierenhof wordt helemaal heraangelegd en is slechts

gedeeltelijk toegankelijk. Toch zullen er meer dan genoeg rozen te bewonderen zijn onder de prachtige beuken van de Parkweg. Daar kun je ondermeer rozen kopen, advies vragen aan kenners en rozenverhalen beluisteren. Het Rozenfeest loopt in samenwerking met het District Deurne.

Regio Mechelen

► Provinciaal Groendomein Vrijbroekpark

► Meer info en inschrijven:

www.provincieantwerpen.be

📍 kalender Vrijbroekpark

Workshop biologische onkruidbestrijding

► Vrijdag 17 en zondag 19 mei - 14.30 tot 17 uur

Hoe slagen wij er in om onze collecties te onderhouden zonder chemische onkruidverdelgers? Met de nuttige tips en ervaring van onze tuinexperten kun je thuis aan de slag.

Bijenwandering

► Zondag 26 mei, 10 tot 12 uur

Onze domeinwachter neemt je mee langs de meest bijenvriendelijke plekje in het park; het bijeneiland, het bijenhotel, de bijentuin en enkele bijzondere bijenplanten.

Rozenfeesten

► Zondag 16 juni van 11 tot 18 uur

Jaarlijks feest in en om de rozentuinen. Koop je rozen bij de beste kwekers, stel je vragen aan onze rozentuinexperten, ontdek de best geurende rozen en geniet van een gezellige high tea met romantische muziek. Voor kinderen is er een divers aanbod van workshops.

Regio Kempen

► Meer info en inschrijven:

www.provincieantwerpen.be

📍 Prinsenspark kalender,

www.provincieantwerpen.be

📍 Hertberg kalender

www.provincieantwerpen.be

📍 Averegten kalender

Lammetjesfeest

► Paasmaandag 22 april, 13 - 18 uur

► Provinciaal Groendomein Prinsenspark

Op Paasmaandag kan je in het Prinsenspark kennis komen maken met de vele nieuwe lammetjes. Er is een strokasteel, een blotevoetenpad XXXL, kuddentmoeting met 300 schapen, een wolwinkel. Je kan er ook kunst-schaap-schilderen en nog veel meer. Een foodtruck zorgt voor een lekker hapje en een drankje. Kom zeker een kijkje nemen. Voorzie geschikte kledij!

Lentewandeling en workshop zaadbommen maken

► Zondag 5 mei, 14 - 16 uur

► Provinciaal Groendomein Hertberg

Zijn alle kriebelbeestjes insecten? Waar moeten we ze zoeken? Hoe kunnen we ze bekijken zonder ze te kwetsen? Kom het ontdekken met de boswachter! Na de wandeling kunnen de kinderen deelnemen aan een workshop zaadbommen maken. Breng een lege brooddoos mee.

Feest op het Erf

► Zondag 19 mei, 14 - 18.30 uur

► Provinciaal Groendomein De Averegten. Inschrijven voor de

houthakkerswedstrijd is noodzakelijk: averegten@provincieantwerpen.be.

'Feest op het Erf' is het jaarlijkse hoogtepunt van Provinciaal Groendomein De Averegten. Op de feestweide kan je genieten van talloze workshops en demonstraties, heerlijk lekkers om van te smullen en opzweepende muziek. Speciaal voor de kinderen voorzien we een KidsCorner met verteltheater, goochelshows, reuze-zandbak en tal van andere leuke activiteiten! Nieuw dit jaar is de houthakkerswedstrijd. Meet je met andere stoere mannen of vrouwen in verschillende disciplines! Laat je onderdompelen in landelijke gezelligheid.

Meer info?

www.provincieantwerpen.be

www.arboretumkalmthout.be